kolaboraziak

Jose Luis Alvarez Enparantza «Txillardegi» • Hizkuntzalaria eta idazlea

Herri gisa joka

Nire irakurleek erreparatu duketenez, eta gutxi gora behera bederen, isilik egon naiz ETAren menia hasi zenez geroztik.

Berariaz isildu naiz aste hauetan. Hastapenetik beretik baitzirudien Euskal Herria aro berri batean sar-tzen zela; eta, nire eragina apurra izan arren, lortutako akordio giroa inolaz ere ez nire errakuntzaren bategatik hondatzen laguntzekotan, isiltzea zitzaidala zuhurrena. Eta, zuzen ala oker, horrela egin dut.

Anitz ahaleginen fruitua da *Lizarra-Garazi*; abertzale asko eta askoren lan eta sofrimendu isilen emaitza. Gure herri abertzalearen lorpen lantsua da; eta ez zerutik iritsitako ihintz politiko miraritsua.

Eta Ajuria-Eneako porrotaren ondorioa ere bai: bide horretatik noraino hel daitekeen, eta nora ez, garbiki agertu delako.

Zentzuak eskatzen zuen urrats hau aspaldidanik (zentzu abertzaleak, alegia). Urrats hauxe. Edo honelako zerbait behintzat. Herri senak eskatzen zuen hau. Herri gisa aurrera segitzeko deliberoak eskatzen zigun. Eta lortu egin dugu azkenean. Bazen garaia!

Lizarra-Garazi, horretara, abertzale guztion esperantza eta ikurra bihurtu da, eta, simetrikoki, españolisten eta frantseskoi anti-euskaldun guztien mamu kiratsa ere bai.

Eta bazterrak inarrosi dira, eta argitu. Gure etsaiek oro gaur, izuturik, Guruzada eskatzen dute, eta Frente Español de Salvación antivascoa. Ajuria-Enearekiko *etsipen nostalgikoa* erakusten digute orain españolistek disimulurik gabe.

Akordioa zehazteko eta abiarazteko gauza izan diren pertsonei, konfiantza boto bat eman dakieke. Eta eman behar zaie.

Guk, beraz, itsutzeko moduko ebidentziak argiturik, eta berorien hizkuntzaz «del enemigo el consejo» delakoa gure eginez, gauza bat lortu behar dugu: Lizarra-Garaziren indarkuntza, hain zuzen.

Anti-abertzaleak, eskuz esku, nola edo hala, Lizarra-Garazi mamigabetzen, hondatzen, desbideratzen, *zornatzen* eta *desegiten* saiatzen (eta saiatuko) dira.

Nola egingo dituzten saio horiek? Geroak erranen. Baina, besteak beste, era hauetara gutxienez:

1.- Madrilek (Parisekin bat, noski) hau esango du espantuka: «no cederemos ante los violentos: Constitución española de 1978, Estatutos sanamente regionalistas de Guernica y de Amejoramiento; y, como colofón, Ajuria-Enea por un tubo. No cederemos ni un milímetro más».

Probokazio geldikoi horren aurrean, Lizarra-Garaziren leherketa bilatuko dute gure arteko «dinamikoenek», nolabait esateko: «puska itzazue legekeriak eta gainerako bigunkeriak. Gogor beti! Gogorrago eta hobe!».

2.- Bide beretik, beraz, kale-borroka basati, bai. Basatiagoa izan, eta zakarragoa, eta kontserbadoreen ustez onargaitzagoa; eta hobe. Saltsa handiagoa kaleetan, hitz batez; eta hainbat hobe la zein ustel ezkontzen den sistemarekin! Axa!

Sasi-gogorkeria hauen gakoa, ordea, ez da inondik ere Estatuari benetako dilema serio bat jartzea, edo dauden egiturak uzkailtzea. Sinetsita egon: gaur egun, eta hemen, koktel molotofek ez dute espainiar gobernua batere kezkatzen.

Lizarra Garazi nola edo hala puskatzea baita etsaiaren helburua. Eta, ondorioz, lehengo urteetako vasco-espalismo anti-abertzale izultzea.Guztiz ulergarria da abertzale guztiok (zahar eta gazte, kasu!) Madrilen geldikeria lotsagabe hau topatzean, eta Mayor Oreja-ren harrokeria iraintzailea ikusita, «barraka» hankaz gora bidali nahi izatea.

Baina horixe izan daiteke, hain zuzen, amarrua: eta Lizarra-Garazi zartatzeko modu maltzur bat: itxuraz gogor-kutsuaz mozorrotuta.

Kondairan behin eta berriz, eta hamaika aldiz, ikusi izan dugunez, ordea, gure herri honetan urri egon dena ez da izan (eta gaur egun ere ez da) borrokarako euskal «potro»en maila: euskal nazio-ikuspegiaren eta beharren arabera, konplexurik gabe jokatzeko gaitasuna baizik.

Beti izan gara euskaldunok oso abilak geure misiolariak batera eta bestera bidaltzen, eta batera gure herria, ez maite eta ez ezagutzen zuten jendeen zerbitzutan, zintzo-zintzo geure borrokalari prestuen odola isurtzeraino eskaintzen. Karlismoa izan da (zuria izan, zein gorria) gure nazio zafratu honen espezialidadea.

3.- Euskal Herri osoko Udalen Batzar Orokorra mamitzen ari den honetan, koktelak gorde, presakeriei eta balentria hutsalei utzi; eta, guztiz tinko, Lizarra-Garazi apostuari eutsi. Behar diren txitxareak eta sugeak oro irentsiz.

Gaur eta hemen, zerk kezkatzen du areago Madril? Euskal Herriko Udalen Batzarre Orokorra biltzeak? Ala PPko zinegotzi baten arrebaren dendan koktel bat lehertzeak? Koktel batek edo bostek, berdin da. Gauden egoeran gaude. Ez tazkoan. Buruz erantzun.

Jakina: Lizarra-Garazi arriskutan jarri nahi ez izateak, beste geldikeria batera eraman gaitzake. Gure beldurra ikusita asko baitu Madrilek ezer ez egitea: ez presoak hurbildu, ez jadanik kalean behar lukeen Mahai Nazionala askatu, ez EGIN itzuli. Eta ez ezertxo ere. Hau benetako arriskua da, egia.

Baina Lizarra-Garaziren burukideek erabaki behar dute noiz arte irentsi beharko dugun. Ez zuk eta ez nik. Akordioa zehazteko eta abiarazteko gauza izan diren pertsonei, konfiantza boto bat eman dakieke. Eta eman behar zaie.

Artean, eta nazio-eraikuntza helburu, ELA-LAB bikotearen; eta Lizarra-Garaziren besotik, urrats funtsezkoak eman daitezke gaurdanik arlo eta eginkizun askotan. Aski da ahal den guztietan libro bagina bezalaxe jokatzea.

Ahalean, jakina, eta ahal izango dugun heinean; eta indar anti-euskaldunen mehatxua (guri gogorazi beharko hau?) hortxe dagoela jakinda.

Ausardia zuhurraren garaia iritsi da, hitz batez.

Jakes Bortairu • Abertzaleen Batasunako eleduna

Urtarrilaren 30eko hitzordua

Heldu den urtarrilaren 30ean manifestaldi garrantzitsua iraganen da Baionan, Ipar Euskal Herriarentzat premiazkoak diren bi eskakizunen alde: euskal departamendua eta euskararen ofizialtasuna.

Izan ere Iparraldeak ez du inolako nortasun juridiko-politikorik eta euskara legez kanpo da erabat. Lurraldea eta hizkuntza edozein populuren nazio konzientziaren oinarriak dira. Lurraldetasun ezagupen eta hizkuntzari lege geriza ezinbesteko urratsak ditugu beraz. Euskal Herria eraikitzen hasteko. Ezinbestekoak, euskal nazio konzientzia indartu eta zabaltzeko Ipar Euskal Herrian. Horrek ez du erran nahi baldintza nahikoak izan direla Iparraldeko jendearen gehiengoak Euskal Herriaren hautua egin dezan, abertzale bilakatuz. Bainan bilakaera hori posibilitate erreala bihurtuko da. Eta hain zuzen, frantses Estatuak euskal departamendua ukatzeko gelditzen zaion arrazoin nagusia da, bertako biztanleei euskal kontzientzia indartuko duen aukerarik ez emaitea, espazioa modu berri batez bereganatu eta ulertuz. Halaber, hizkuntzaren ofizialtasunak hiztunen eskubideak ezagutzen dituen puntutik, hizkuntz komunitateari ezagutza ekartzen dio, bere partaideen konzientzia eraginez.

Bainan bi helburu horien beharra ez da horretan mugatzen. Premia konkretuagoei ere erantzuten diete eta gero eta gehiago dira horretaz ohartu diren gizarte sektoreak. Euskal departamendua bertako botere gunea izanen da, frango mugatua bainan hainbat arazo hurbilagotik konpontzen lagunduko duena. Ofizialeek eta laborariek aspaldidanik aldarrikatzen dituzte departamenduari lotua zaizkion laborantza eta ofizial ganbarak, hemengo arazo bereziei buru egiteko. Unibertsitatearen auzian, baliabide ekonomikoez horniturikoinstituzio batek dudarik gabe indar eta gaitasun handiago izanen ditu frantses administrazioaren hautuak baldintzatzeko. Halaber, euskararen berreskuratze politika Euskal Herritik bertatik soilik pentsa eta bidera daiteke.

Egoera honi buelta emaiteko tresnak ditugu berezko instituzioa eta euskarari lege babesa, sortuak edo sortzekoak diren beste batzuek bezala: herri mugimendu nazionalak, Euskal Herri mailako elkarlana, euskal hedabideak edo Udalen Nazio Batzarra.

Eta nola ez aipa esperantza biziak sortu zituen Antolakuntza Eskema? Tokiko botere eskasez, horren neurri sinpleenak bideratzeko izugarrizko energia eta denbora xahutu behar dira Pabe. Bordele edo Parisetik adostasun eta diru iturriak biltzeko. Hegoaldearekiko harremanei doakienez, Ipar Euskal Herriak ordezkatuko duen berezko instituzio politiko-administratiboa ezinbestekoa da oraindik beretik eta dauden erakundeekin Euskal herri mailako kooperazio guneak abian jartzeko. Azkenik hainbat sozial borrokarako markoa ere eskainiko du euskal departamenduak, erreibindikazio ardatz, aliantzia eta mobilizazio berriak sortuz.

Euskararen ofizialtasunak, hots euskarari frantsesak duen pareko estatutua aitortzeak bidezkoa eta zuzena izaiteaz gain, hainbat ate irekiko ditu bestalde. Mirakuluzko errezeta izan gabe, hizkuntz politika serios bat eztabaidatu eta xutik ezartzeko parada eskainiko du. Orain arte euskaltzaleek sortu tresnak, lortu aintzinamenduak ezagupen osoa eskuratuko dute, euskararen berreskurapenari bultzada berria emanez.

Lizarra-Garazi adierazpenak ireki fase berri honetan lurraldetasuna, burujabetasuna eta erabaki subjetuak aipagai ditugu. Departamenduak eta euskararen ofizialtasunak lotura zuzena dute gai horiekin. Izan ere, Ipar Euskal Herrian nazio kontzientzia hedatzen bada ere, minoritarioa gelditzen da oraindik. Erran nahi baitu gehiengo batek frantsestzat jotzen duela bere burua eta Frantziaren besapean kokatzen duela bere geroa. Egoera honi buelta emaiteko tresnak ditugu berezko instituzioa eta euskarari lege babesa, sortuak edo sortzekoak diren beste batzuek bezala: herri mugimendu nazionalak, Euskal Herri mailako elkarlana, euskal hedabideak edo udalen nazio batzarra.

96ko abenduan Abertzaleen Batasunak Ipar Euskal Herriaren nortasun ezagupena lan ardatz nagusitzat hartu duenetik, bigarren al dia da manifestaldia antolatzen duela. 97ko martxoan mila jende pasa plazara atera zen «euskal instituzioa orain» aldarrikatuz. Eskakizuna zehaztu da geroztik, beste sektore batzuekin elkartzeko besteak beste, bainan abertzaleentzat izen batekin edo bestearekin funtsa ez da aldatu: Euskal Herria eraikitzea posible izan dadin urratsak eman, baldintzak sortu, oinarriak eskuratu. Hitzordua dugu Baionan heldu den larunbatean.